

תהלים (22)

ממכובדים, לא מתינוק שמתגלגל באשפה, אבל כך היא המציאות: "ה' אֶדְנִינוּ מָה אֲדִיר שְׁמֶךָ בְּכָל הָאָרֶץ", כל העולם הזה כולו, אין לו שום אפשרות לבטא את כבודו של הקב"ה ואת עוזו, ואתה ה' עשית באופן פלא, ש"עוֹלָלִים וְיִנְקִים יִסְדָּתָ עוֹ", שכבוד שמים יבוא מאלו שמתגוללים בתוך הרפש. לפי כל התרחשות הטבעיות שלנו, מן הראוי היה ש"תנה הודך על השמים", שהדרך יתבטא דרך השירה של המלאכים. אבל אתה קבעת שעוזך לא יבוא מהשמים, אלא מפי עוללים ויונקים.

רב פינקוס זצ"ל בספרו "נפש שמשון תהלים

לאן נעלמה השמש?

פִּי אָרָאָה שְׁמִיךְ מַעֲשֵׂי אֲצַבְעֶיךָ יִרְחַ וְכוֹכְבִּים אֲשֶׁר פּוֹנֵנְתָּהּ (ח.ד.)

ומה עם השמש? מדוע מזכיר הפסוק רק "יִרְחַ וְכוֹכְבִּים"? כתב הרד"ק (תהלים ח"ד): ולא זכר השמש, יש אומרים כי בלילה אמר זה המזמור בעת שהיה מסתכל בירח וכוכבים ומבין בנפלאות הבורא. ויש אומרים (רבי אברהם אבן עזרא): כי ביום לא יראה כי אם השמש לבדו, ובלילה יראה צבא גדול מאוד, לפיכך לא זכר את השמש. ויש אומרים (ר"א בן עזריה בשם אחרים): כי מה שאמר (לעיל פסוק ב') "אֲשֶׁר תִּנְהַ הַדָּךְ עַל הַשָּׁמַיִם", רמז בו על השמש, כי היא הבריאה הגדולה. ואמר "פִּי אָרָאָה שְׁמִיךְ", כלומר כשאראה הבריאות הגדולות אשר יש לך בעולם ואבין ענין האדם, אני תמה ואומר: "מָה אֲנוֹשׁ פִּי תִזְכְּרֶנּוּ" (פסוק ה).

הגאון בעל ה"חתם סופר" כתב: לא הזכיר שמש, כי אפילו ירח וכוכבים הפחותים בהרבה מהשמש, יאמר לעומתם "מָה אֲנוֹשׁ פִּי תִזְכְּרֶנּוּ", כי אדם מה הוא. ואמר (להלן יט. ה, ו): "לִשְׁמֶשׁ שָׁם אֶהְיֶה בְּהֶם, וְהוּא כְּתֻבָּה יֵצֵא מִחֻפָּתוֹ", הוא המלך הגדול המנהיג את עולם כולו, ואמנם "תורת ה' תמימה משיבת נפש", ואור ושמח הוא חושך לעומתה, ואם ביחס לירח וכוכבים נאמר על האדם "מָה אֲנוֹשׁ פִּי תִזְכְּרֶנּוּ", הרי כלפי השמש בודאי הוא אפס, והשמש היא אפס לעומת התורה, ולמרות זאת "גם עבדך נוהר בהם", לשון זוהר ואור, להאיר באור התורה.

פִּי אָרָאָה שְׁמִיךְ מַעֲשֵׂי אֲצַבְעֶיךָ יִרְחַ וְכוֹכְבִּים אֲשֶׁר פּוֹנֵנְתָּהּ (ח.ד.)

המשפילי לראות בשמים ובארץ

רואים אנו שמים, כוכבים, יקום, ובהם מתגלים גדולים ונוראים, לנו נראים השמים כחפץ דומם, אבל המציאות

לִמְנַצֵּחַ עַל הַגִּתִּית מְזֻמּוֹר לְדוֹד, ה' אֶדְנִינוּ מָה אֲדִיר שְׁמֶךָ בְּכָל הָאָרֶץ. (ח.א.ב.)

אמונה, מציאות פשוטה

מספרים על בעל התניא שפעם שאל את בנו: מה אתה רואה שם? ענה לו הבן: תקרא. וכי אינך רואה אלוקות? תמה הבעל התניא. ובאמת זה פשוט. לא צריך להיות בעל התניא כדי להבין זאת. מי שהוא קצת בר דעת רואה אלוקות בכל פרט בבריאה. הרי אין מי שמסוגל לתפוס את החכמה המופלאה הטמונה בשמש או בירח. וכי ניתן בכלל לתאר את הנפלאות שישנן בפרח אחד? מי יכול בכלל לתפוס דברים כאלו? בכל גרגיר חול מתגלה אלוקות! גם המדענים גילו שכל אטום מורכב מחלקים שכל חלק הוא בדוגמת כל היקום, כל מערכת הכוכבים והגלקסיות. בגרגיר חול אחד ישנם מיליארדי אטומים, ובכל אחד יש את המטבע של כל הבראיה. וזה כ"כ מסתבר, כי זו אותה חותמת, אותו השי"ת שברא את הכל ברא גם את הגרגיר. אין גרגיר שאין בו את כל מערכת השמים.

זהו הפשט בפסוק: "ה' אֶדְנִינוּ מָה אֲדִיר שְׁמֶךָ בְּכָל הָאָרֶץ", אתה נמצא בכל מקום, כשבאים לשחות כוס מים, מברכים "ברוך אתה ה' אלוקינו מלך העולם", יוצאים מהשירותים "בא"ה אמ"ה". אם רק רוצים ניתן לראות את האלוקים בכל מקום, אלוקים לא מסתתר. רק כלפי מי שמחפש אותו עם פנס או עם מיקרוסקופ הוא "א-ל מסתתר". נמצא שכל העולם הזה, כל מה שאדם רואה עם עיניו הגשמיות, זהו חושך המסתיר את האלוקים. אבל בעצם אלוקים אינו מוסתר מחושי האדם, הוא גלוי לפני כולם. הבריאה כולה זועקת: "מָה אֲדִיר שְׁמֶךָ בְּכָל הָאָרֶץ".

רב פינקוס זצ"ל בספרו "נפש שמשון תהלים"

כבוד ה' מתגלה ע"י "עוללים וינקים"

מִפִּי עוֹלָלִים וְיִנְקִים יִסְדָּתָ עוֹ לְמַעַן צוֹרְרֶיךָ לְהַשְׁבִּית אוֹיְבֵי וּמִתְנַקֵּם (ג.ח.)

פירש"י: ואתה בענוותך הגדולה יסדת עוז מפי עוללים ויונקים, השרית שכינתך במקדש ותקנת להודות לך עוז מפי הלויים והכהנים שהם בני אדם גדלים בלכלוך, כעוללים ויונקים שדים, עוללים לשון "ועוללתי בעפר קרני" (איוב טז), ועל שם הלכלוך נקראו כל התנוקות עוללים. כלומר, מאותם אנשים שהם בבחינות עוללים, ילדים קטנים שמתגלגלים בבזך ויונקים, תינוקות חסרי שכל, והרי בעצם כולנו כאלה, מהם יסדת עוז, בקשת שילמדו את תורתך ויקיימו את מצוותך. זהו דבר שאיננו מסוגלים להתרגל אליו בשום אופן, אצלנו כבוד ויצא

האמיתית אינה כך. כבר גילה לנו הרמב"ם, שהשמים שרים את כבוד שמים, כ"ש המלאכים, כ"ש השרפים. ואני רגיל להוסיף: כ"ש הצדיקים הגדולים, וכל יהודי בעצם מבטא כבוד שמים. וכאן מגיעה התמיהה: הרי להקב"ה יש לו תנאים ואמוראים, הוא לא צריך אותנו, אם הקב"ה רוצה יהודים, יש לו יהודים גדולים כמו אברהם אבינו ומשה רבינו. אם כן, "מה אנוש כי תזכרנו", כיצד בכלל זוכר אתה את האדם הזה? נתאר לעצמנו נמלה ליד עוג מלך הבשן, וכי יראנה בכלל? וכך ובהרבה יותר מזה, כיצד יתכן שהקב"ה נותן ערך לבני אדם בכלל, ואפילו לעוללים ויונקים (אנשים פחותים)

אלא שאדרבה: דוקא כאן מתגלה גדלותו של הבורא. עיקר עוצמה של מעשים מתבטאת כאשר הם נעשים נגד טבעו של העושה אותם, כשיש לו כח מיוחד להתגבר על טבעו. אדם גיבור שעושה גבורות, אין בכך שום חידוש. גם חכם שמדבר דברי חכמה, הרי זוהי תכונתו ואין בכך גדלות מיוחדת.

אבל אדם שיש לו את הכח לעשות פעולה הנוגדת את טבעו, הוא הגיבור האמיתי. איזהו גיבור? הכובש את יצרו (פרקי אבות פ"ד מ"א). יצרו, פירושו הדחף הטבעי, והפועל בניגוד לו נחשב גיבור. לדוגמא: אדם שטבעו מושך אותו לאכול דבר מה והוא לו אוכל אותו, גילה בזה גבורה. גבורה מתבטאת בשבירה הטבע.

לכן "מה אדיר שמך בכל הארץ" עיקר גבורתו ועוצמתו של הקב"ה מתבטאת דוקא בארץ. מה שהקב"ה נמצא בשמים, בעולם של גדלות ונוראות, במקום שבו מלאכים ושרפים עושים רצונו יתברך, זה עדיין אינו מבטא את הגדלות והגבורה האמיתית של הבורא. מה שמבטא את גדלותו של הקב"ה הוא העובדה שאדיר שמו בכל הארץ, הקב"ה כביכול מתעניין, מעורה וקרוב לכל מה שנקרה בעולם, וכואב את כל מה שכוואב לנו. זוהי הנהגה שהיא לכאורה היפך התכונה של הקב"ה, שהוא גדול, גיבור ונורא, ולכן כאן מתבטאת בעיקר גבורתו. השי"ת נמצא בשמים, וכביכול גם השמים בשבילו הם בחינת השפלה, "המשפיל לראות בשמים ובארץ", ועם כל זאת הוא כואב את כל מה שכוואב לכל אחד מאתנו, משתתף בצערנו ממש.

את עוצמתו של הקב"ה הגדיר הפייטן רבי שלמה אבן גבירול ז"ל בפיוטו "כתר מלכות": "רחוק אתה מכל רחוק, וקרוב מכל קרוב", מצד אחד הקב"ה רחוק מכל התפיסה, ומצד שני אין קרוב ממנו, לפי תפיסתנו זו סתירה נוראה, אך לאמיתו של דבר זהו ביטוי של גבורה עצומה.

רב פינקוס זצ"ל בספרו "נפש שמשון תהלים"

הלכה: כיבוד אב ואם. לקבל שירות מהאב

כתב השו"ע (יו"ד סי' ר"מ סכ"ה): אם האב רוצה לשרת הבן מותר לקבל ממנו, אלא אם כן האב הוא בן תורה. כתב הפסקים ותשובות (אות סג): טעם הדבר שמותר לקבל ממנו, מפני שהאב שמחל על כבודו כבודו מחול, והואיל שזה רצונו זהו כבודו. ומטעם זה נהגו העולם היתר בדבר שההורים משמשים את בניהם, ומביאים להם אוכל ובגדים להחליף וכיוצא בזה. וצריך לדקדק, שלא להניח להם לעשות יותר ממה שברצונם, והכל כפי מה שעיניו רואות שזה רצונו באמת.

ספר "פסקים ותשובות"

פתגם: הדמעות הן לשונן האצילה של העניים

ספר "שמחה"

חקירה: חלב בהמה אסור חלב חיה מותר

תלוי בחלב עצמו, האם הוא חלב בהמה או חלב חיה, או שתלוי בבהמה והחיה כולה, האם היא חיה או בהמה (הגר"ח על הרמב"ם שחיטה יב-ט ד"ה והנראה: תלוי בבהמה והחיה כולה)

ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: עלו לגדולה

שר אחד, שונא ישראל מובהק, אמר לרבי יהונתן אייבשיץ: כמה יהירים וגאוותנים אתם, היהודים, אבות אבותיכם יאה היה להם לרכב על חמורים, אברהם אביכם חבש את חמורו ורכב עליו. משה רבכם הרכיב את אשתו ובניו על החמור, ולפי מסורתכם עתיד גם משיחכם לבוא כשהוא רוכב על חמור, ואילו אתם בימינו אינו לפי כבודכם אלא לרכב על סוסים. מה נעשה! השיב רבי יהונתן, בימינו עלו החמורים לגדולה ונעשו שרים.

ספר "חד וחלק" חלק א' (דף קמו)

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, ויקטוריה שושנה בת ג'וים חנה, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, חיים אהרן לייב בן רבקה, שמחה ג'וזת בת אליז, חיים בן סוזן סולטנה, סשה שלום בן דבורה רחל, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלמה, פייגא אולגה בת ברנה, רינה בת פיבי. לידה קלה לרינה בת זהרה אנריאת. זרע של קיימא לחניאל בן מלכה ורות אוריליה שמחה בת מרים. לעילוי נשמת: ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה

